

NOTĂ INFORMATIVĂ

despre activitatea Inspectoratului Muncii al Sindicatelor în anul 2020 și obiectivele pentru anul 2021

În această perioadă dificilă pentru noi toți, generată de pandemia COVID-19, sănătatea angajaților este cea mai importantă. Toată lumea are un drept fundamental la condiții de muncă sigure și sănătoase. Mai mult ca oricând, securitatea și sănătatea în muncă reprezintă un domeniu de politici important și provocător.

În temeiul listelor entităților care urmau a fi vizitate de către reprezentanții Inspectoratului Muncii al Sindicatelor (IMS) pe parcursul anului 2020, aprobate prin Hotărârile Comitetului Confederal al CNSM, au fost incluse 467 de entități.

IMS cu subdiviziunile Nord, Centru și Sud, pe parcursul anului 2020 a realizat 93 vizite de lucru privind respectarea legislației și altor acte normative în domeniul muncii, securității și sănătății în muncă, cu un număr de 10295 salariați, inclusiv 8080 membri de sindicat, din care femei – 4422, nici un minor.

În urma vizitelor de lucru au fost întocmite procese-verbale în care au fost consemnate 1791 încălcări și abateri de la prevederile actelor normative din domeniul muncii, din care 1568 încălcări în domeniul securității și sănătății în muncă și 223 încălcări în domeniul relațiilor de muncă.

În perioada de referință, inspectorii de muncă ai sindicatelor au efectuat un volum mai redus de activități cauzat de pandemia COVID-19.

Crearea unui mediu de muncă controlat implică îmbunătățirea cunoașterii riscurilor de către toți cei implicați în procesul de muncă. Aceasta înseamnă dezvoltarea unei abordări atât globale, cât și preventive, axată pe promovarea activităților de evaluare a riscurilor profesionale la locul de muncă la unități.

Din conținutul proceselor-verbale perfectate și înmânate angajatorilor și președinților organizațiilor sindicale primare de la unitățile supuse vizitelor de lucru pe parcursul anului 2020 s-au constatat următoarele:

- au fost constituite Comitete pentru securitate și sănătate în muncă la 26 de unități din cele 93 supuse inspecției;
- doar la 29 entități au fost evaluate riscurile profesionale din cele 93 de unități supuse vizitelor de lucru.

În perioada de referință, IMS a avizat 12 proiecte de acte normative.

Inspectorii de muncă ai sindicatelor au examinat și întreprins măsuri pentru soluționarea a 18 de petiții și adresări parvenite de la membrii de sindicat, prin care s-au invocat diverse încălcări ale legislației muncii. La fel, prin e-mail au fost expediate răspunsuri la întrebările parvenite prin poșta electronică de la membri de sindicat.

Reprezentanții IMS au participat la seminare, multiple webinare/în videoconferințe Zoom la nivel internațional și național, ateliere de lucru organizate în domeniul securității și sănătății în muncă.

Inspectorii de muncă ai sindicatelor au participat în calitate de formatori la pregătirea nivelului întâi și doi în domeniul securității și sănătății în muncă a conducătorilor de unități, conducătorilor locurilor de muncă, specialiștilor, lucrătorilor desemnați și reprezentanților lucrătorilor cu răspunderi specifice în domeniul securității și sănătății în muncă.

Reprezentanții IMS pe parcursul anului 2020, au oferit 261 de consultații angajatorilor și salariaților referitor la aplicarea legislației muncii, securității și sănătății în muncă, la planificarea și realizarea măsurilor de protecție și prevenire, inclusiv a impactului exercitat de pandemie, organizarea instruirii angajaților și elaborarea instrucțiunilor de securitate și sănătate în muncă, constituirea Comitetelor pentru securitate și sănătate în muncă etc.

Au fost acordate răspunsuri argumentate la multiple întrebări puse de angajatori și salariați referitor la elaborarea ordinului privind stabilirea șomajului tehnic (conform art. 80 din Codul muncii) și/sau staționării (conform art. 80¹ din Codul muncii) cu reglementarea remunerării salariaților, tabelului de evidență a timpului de muncă pentru angajații aflați în șomaj tehnic/staționare, acordarea indemnizației urmașilor personalului medical decedat ca urmare a desfășurării activității medicale în lupta cu COVID-19, efectuarea calculului indemnizației unice în cazul reducerii capacității de muncă în urma unui accident de muncă etc.

În scopul sensibilizării, informării și consultării celor interesați în aplicarea corectă a legislației, s-au realizat acțiuni de informare a membrilor de sindicat. Inspectorii de muncă au publicat articole în săptămânalul „Vocea poporului” și au participat la emisiunile radio cu genericul securitatea și sănătatea în muncă.

CNSM permanent și-a manifestat dezacordul categoric față de diminuarea prevederilor legale care vizează supravegherea și controlul de stat asupra respectării actelor normative care conțin norme ale dreptului muncii și a pledat mereu pentru scoaterea Inspectoratului de Stat al Muncii (IMS) de sub incidența Legii nr. 131/2012 și păstrarea în format integrat al sistemului de inspecție exercitat de acesta.

Confederația în repetate rânduri, s-a adresat cu demersuri către Prim-ministrul Republicii Moldova, Președintele Parlamentului în vederea eliminării contradicțiilor dintre legislația națională și prevederile Convențiilor Organizației Internaționale a Muncii (OIM) și restabilirii atribuțiilor și competențelor IMS, conform cadrului legal existent pînă la adoptarea Legii nr. 131/2012.

CNSM fiind singura organizație sindicală din Moldova care promovează interesele a mai mult de 320.000 de angajați din diferite ramuri ale economiei naționale, prin scrisoarea din 06-07/277 din 20.07.2020, a solicitat o întrevvedere online cu experții Băncii Mondiale, în urma abrogării Hotărîrii Guvernului nr. 452 din 01.07.2020, la solicitarea dnei Anna Akhalkatsi, manager de țară pentru Moldova, care s-a adresat Primului-ministru al Republicii Moldova în care a comunicat că modificările la Legea nr. 131 și modificările aferente la Legea nr. 140 ar îngreuna acordarea de noi ajutoare bugetare țării.

La întrevvedere online din data de 30.07.2020 cu experții Băncii Mondiale, conducerea CNSM a insistat să fie păstrat în format **integrat** sistemul de inspecție exercitat de Inspectoratul de Stat al Muncii (*cu atribuții de control în domeniul raporturilor de muncă și a securității și sănătății în muncă*) și să se țină cont de toate observațiile și recomandările Comitetului de Experți privind Aplicarea Convențiilor și Recomandărilor OIM, expuse în rapoartele sale referitoare la sistemul de inspecție al muncii din Republica Moldova.

Prevederile Convențiilor OIM, cât și practica și experiența din marea majoritate a statelor membre ale OIM, indică faptul că sistemul de inspecție al muncii trebuie plasat sub supravegherea și controlul ***doar a unei autorități centrale***.

La insistența CNSM, la ședința Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective din luna iulie s-a discutat chestiunea cu privire la organizarea și funcționarea autorităților publice centrale cu competențe în domeniul securității și sănătății în muncă.

Datorită poziției ferme a CNSM, de la 1 ianuarie 2021, controlul de stat în domeniul securității și sănătății în muncă a revenit Inspectoratului de Stat al Muncii, ca urmare a modificării legislației Republicii Moldova în conformitate cu Convenția OIM nr. 81/1947 privind inspecția muncii în industrie și comerț și Convenția nr.129 privind inspecția muncii în agricultură, ratificate de Republica Moldova.

Modificările vizează asigurarea funcționalității sistemului de control în domeniul securității și sănătății în muncă și deblocarea situației referitoare la conflictul de competență (*între cele 10 autorități cu atribuții de control în domeniul siguranței ocupaționale*) la efectuarea controlului de stat și cercetării accidentelor de muncă.

CNSM apreciază că s-a ținut cont, chiar dacă este ***parțial***, de expunerea Comitetului de Experți privind Aplicarea Convențiilor și Recomandărilor OIM (CEACR).

Cerințele de securitate și sănătate în muncă au un caracter preventiv, menirea lor fiind preîntâmpinarea producerii accidentelor de muncă. Intervenția (*planificată și inopinată*) inspectorilor de muncă în prevenirea riscurilor profesionale în cadrul unităților supuse controlului de stat, generează o anumită disciplinare în domeniul organizării și desfășurării activităților de protecție a lucrătorilor.

Conlucrarea cu autoritățile competente în domeniul siguranței ocupaționale

Controlul de stat asupra respectării securității și sănătății la locul de muncă, începînd cu 27.10.2017, a fost o competență a celor 10 autorități competente în domeniul siguranței ocupaționale. Cercetarea accidentelor de muncă mortale și grave, începînd cu 15 iunie 2019, potrivit art. 23² din Legea securității și sănătății în muncă nr.186/2008 a fost preluată de cele 10 autorități.

Limitarea competențelor de control ale ISM privind securitatea și sănătatea în muncă și delegarea acestor împuterniciri către 10 autorități, potrivit experților OIM, au constituit un model unic atât în Europa, cât și în toată lumea.

O situație alarmantă s-a atestat la capitolul cercetarea accidentelor de muncă, deoarece cercetarea accidentelor grave și mortale erau cu termenul depășit de cercetare, contrar prevederilor Regulamentului privind modul de cercetare a accidentelor de muncă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1361 din 22 decembrie 2005.

Lipsa personalului calificat în cadrul unor autorități competente în domeniul siguranței ocupaționale, care la rândul lor, provocau lipsa proceselor-verbale de cercetare a accidentelor de muncă grave, nu era posibil să fie achitate concediile medicale sau indemnizația unică în caz de deces, dacă se dovedea că accidentul de muncă s-a produs din vina angajatorului.

Pentru neasigurarea comunicării, cercetării, evidenței și a raportării în modul stabilit a accidentelor de muncă produse în unitatea economică în temeiul art. 55³ din Codul contravențional al RM au fost încheiate de către inspectorii de muncă (*cifre la data de 18.09.2020*):

- 12 procese-verbale cu privire la contravenție în anul 2019 (4-ANTA; 6-ANSA; 2-APC);
- 8 procese-verbale cu privire la contravenție în anul 2020 (3-ANTA; 2-ANSA; 2-AST; 1-APC).

S-au constatat nereguli în examinarea proceselor-verbale de cercetare a accidentelor de muncă cercetate de inspectorii de muncă cu atribuții de control în domeniul siguranței ocupaționale în perioada 16 iunie 2019 - 31 decembrie 2019. Un număr mare de accidente grave și mortale au fost clasificate ca accidente în afara muncii - 24 de accidente în perioada de șase luni. În această situație apar dubii în privința corectitudinii cercetării accidentelor produse și respectarea garanțiilor legale a accidentaților.

Deficiențele respective au avut loc și din considerente legate de solidaritate corporativă a autorității cu atribuții de control în domeniul siguranței ocupaționale și a întreprinderilor din incidența competențelor autorității de control respective. O astfel de stare de lucruri au generat un impact economico-social negativ asupra celor care au suferit în urma acestor accidente de muncă (victimele accidentelor și familiile acestora).

15 la sută din numărul accidentelor de muncă au fost comunicate cu întârziere care depășește 6 zile, iar unele dintre aceste evenimente au fost comunicate doar urmare a controlului realizat la unitate sau sesizării de către accidentați sau familiile acestora sau a organelor de drept, la care se adresau victimele accidentelor.

Scopul cercetării operative a accidentelor de muncă constă în determinarea obiectivă a circumstanțelor, cauzelor și stabilirea persoanelor care au încălcat cerințele actelor normative și instrucțiunilor respective, care au condus la accidentarea salariaților și propunerea măsurilor corespunzătoare pentru prevenirea repetării unor evenimente similare pe viitor.

În perioada raportată, Inspectoratul Muncii al Sindicatelor a participat la cercetarea a 8 accidente de comun cu inspectorii de muncă a celor 10 autorități competente în domeniul siguranței ocupaționale.

Date statistice referitoare la accidentele de muncă și cercetarea accidentelor de muncă

Potrivit art.13 lit.p) din Legea securității și sănătății în muncă nr.186-XVI din 10 iulie 2008, angajatorul este obligat să asigure comunicarea, cercetarea, evidența și raportarea corectă și în termenele stabilite a accidentelor de muncă produse în unitate, elaborarea și realizarea măsurilor de prevenire a acestora.

Începînd cu 02 ianuarie pînă pe data de 30 noiembrie, la Inspectoratul de Stat al Muncii au fost comunicate 292 evenimente de accidentare a lucrătorilor în câmpul muncii, în urma cărora au avut de suferit 302 persoane, inclusiv 54 mortal.

Inspectorii cu atribuții de control în domeniul siguranței ocupaționale au cercetat:

- 23 accidente mortale, din care 13 – de muncă și 10 – în afara muncii;
- 33 accidente grave, din care 30 – de muncă și 3 – în afara muncii.

Comisiile întreprinderilor au cercetat 194 de cazuri de accidentare cu incapacitate temporară de muncă, în urma cărora au avut de suferit 195 persoane.

La data de 30 noiembrie se aflau în cercetare 42 evenimente de accidentare din anul 2020 **și 7 din anul 2019**, din care 28 mortale din anul 2020 **și 5 din anul 2019** și 14 grave din anul 2020 **și 2 din anul 2019**.

Pe parcursul anului 2020 colaboratorii Inspectoratului Muncii al Sindicatelor au participat la cercetarea a 8 accidente, ***în care au fost implicați membri de sindicat.***

Informația privind apartenența membrilor de sindicat la centrele sindicale național-ramurale (CSNR), care au decedat ca urmare a accidentelor de muncă este redată mai jos:

1. Federația Sindicală a Feroviarilor din Republica Moldova -1 accident de muncă mortal, produs la Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, Depoul de Vagoane Bălți, stația Pîrlița, Ungheni.
2. Federația Națională a Sindicatelor din Agricultură și Alimentație „AGROINDSIND” din Republica Moldova - 1 accident de muncă mortal, produs la Colegiul Agroindustrial din Ungheni.

Repartizarea accidentelor de muncă cu urmări grave după apartenența la CSNR este după cum urmează:

1. Federația Sindicatelor Transportatorilor și Drumarilor din Republica Moldova - 1 accident de muncă grav, produs la S.A. „Drumuri-Comrat”, UTA Găgăuzia, or. Comrat.

2. Federația Sindicală a Educației și Științei din Republica Moldova - 2 accidente de muncă grave (1 AMG produs la Universitatea de Stat „Alec Russo” din mun. Bălți și 1 AMG produs la Grădinița Mărculești, s. Mărculești, r-nul Florești).

3. Federația Sindicală a Lucrătorilor din Energetica Republicii Moldova „SINDENERGO” - 1 accident de muncă grav, produs la Oficiul Red Nord Ungheni.

Alt accident colectiv a fost clasificat în afara muncii în urma căruia și-a pierdut viața o persoană și o altă persoană a fost accidentată grav, accidentul s-a produs la S.R.L. „Edineț-Gaz”, filiala „Briceni-Gaz” (cu apartenență la Federația Sindicatelor Lucrătorilor din Industria Chimică și Resurse Energetice din Republica Moldova).

La Inspectoratul Muncii al Sindicatelor se află în cercetare un accident grav, produs la Direcția de Troleibuze din mun. Bălți (cu apartenență la Federația Sindicatelor Lucrătorilor din Sfera Deservirii Sociale și Producției de Mărfuri „SINDINDCOMSERVICE”).

Inspectoratul Muncii al Sindicatelor din cadrul CNSM atenționează că în cazul în care angajatorul nu a comunicat accidentul produs, un atare accident poate fi cercetat și în baza cererii depuse de persoanele interesate.

Activitatea Laboratorului Controlul Factorilor de Risc

Activitatea Laboratorului Controlul Factorilor de Risc (LCFR) al CNSM pe parcursul anului 2020 a fost axată pe două direcții primordiale:

1) obținerea certificatului de acreditare de la Centrul Național de Acreditare MOLDAC.

2) efectuarea măsurărilor factorilor fizici la locurile de muncă în cadrul unităților economice, conform solicitărilor înregistrate.

În perioada de referință, specialiștii LCFR au efectuat un volum redus de activități cauzat de pandemia COVID-19.

LCFR a fost acreditat conform standardului SM EN ISO/IEC 17025:2018, pentru domeniul de activitate, de către Centrul Național de Acreditare MOLDAC (Certificatul de Acreditare nr. LÎ-128 din 16.01.2020).

Concomitent, pe parcursul anului 2020, au fost efectuate 2845 măsurări, din care n-au corespuns normelor 280 măsurări ce au alcătuit 9.8% (microclimat - 379/46, iluminat - 72/40, câmpuri electromagnetice - 1173/48, zgomot - 879/146, infrasunet - 342/0) la locurile de lucru din 7 entități economice: sfera deservirii sociale - 1 (FS Sfera Deservirii Sociale și Producției de Mărfuri, „Sindindcomservice”); cultură - 1 (FS Lucrătorilor din Cultură); - 2 (Federația Sindicatelor din Construcții și Industria materialelor de Construcții); sănătate - 1 (Federația Sindicală „Sănătatea”); - 1 (Federația Sindicatelor Lucrătorilor din Industria Chimică și Resurse Energetice”); -1 în bază de contract.

De menționat că, din cele 7 entități la care s-au efectuat măsurări, la locurile de lucru s-au stabilit necorespunderi a valorilor factorilor fizici ai mediului de muncă normelor legale.

Factorul fizic	Nr. măsurări	Din ele n-au corespuns	%
Microclimat	379	46	12.1
Iluminat	72	40	55.6
CEM	1173	48	4.1
Zgomot	879	146	16.6
Infrasunet	342	0	0
Vibrația	0	0	0
Total la 7 entități	2845	280	9.8

Ca obiective pentru anul 2021, IMS și-a propus să continue următoarele:

- implicarea activă în procesul de armonizare a cadrului normativ al securității și sănătății în muncă și adaptarea legislației în domeniu la schimbările impuse de standardele europene;
- îmbunătățirea și modernizarea activităților de inspecție a condițiilor de muncă la locurile de muncă;
- implementarea metodelor moderne de măsurări instrumentale a condițiilor de muncă;
- actualizarea și modernizarea compartimentului securitatea și sănătatea în muncă în conținutul convențiilor colective (nivel ramural) și contractelor colective de muncă la nivel de unitate;
- dezvoltarea dialogului social și a politicii de prevenire a accidentelor de muncă și a maladiilor profesionale prin promovarea constituirii Comitetelor pentru securitate și sănătate în muncă și asigurarea funcționării lor la unități;
- intensificarea și aprofundarea colaborării cu Inspectoratul de Stat al Muncii și inspecțiile teritoriale de muncă. Încheierea unui Acord de colaborare între CNSM și ISM care să prevadă activitatea instituțiilor în domeniul raporturilor de muncă și în domeniul securității și sănătății în muncă.

Inspectoratul Muncii al Sindicatelor